

Özel Eğitimde Sosyal Uyum Becerilerinin Öğretimi

Editör:

Prof. Dr. Elif SAZAK DUMAN

2. Baskı

Editör: Prof. Dr. Elif SAZAK DUMAN

ÖZEL EĞİTİMDE SOSYAL UYUM BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ

ISBN 978-605-241-468-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2025, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Ekim 2018, Ankara

2. Baskı: Mart 2025, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi

Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*Sahip olduđum tüm özelliklerimi her gün geliřtiren ve
yaşamımı anlamlandıran güzel çocuklarım..*

Nehir İlke'me ve Rüzgar Onur'uma..

ÖNSÖZ

Özel Eğitimde Sosyal Uyum Becerilerin Öğretimi, Özel Eğitim Öğretmenliği Lisans Programı'nın beşinci döneminde okutulan bir derstir. Lisans programına 2017 yılında eklenen bu dersin amaçları, özel gereksinimli bireylerin günlük yaşamda toplumda bağımsız yaşayabilmeleri ve sosyal sorumluluklarını yerine getirebilmesi için kendi kültüründen veya toplumundan beklenenleri karşılayabilmelerini gerçekleştirmektir. Sosyal uyum becerileri özel gereksinimli bireylerin olduğu kadar aslına bakılırsa tüm bireyler için oldukça önemli becerileri içermektedir. Çünkü sosyal uyum becerileri bireyin hem kendi gereksinimlerini, bağımsız yaşama ihtiyaçlarını olduğu kadar toplumun kendisinden beklenileni de sağlayacak becerilerden oluşmaktadır.

Özel Eğitim Öğretmenliği Lisans Programı'nda okutulmak üzere hazırlanan "Özel Eğitimde Sosyal Uyum Becerilerinin Öğretimi Kitabı", özel eğitim alanında uzun yıllar ders vermiş veya vermekte olan, özel eğitim alanında kendisini geliştirmekte çok kıymetli öğretim üyelerinin ve öğretim elemanlarının katkılarıyla hazırlanmıştır. Kitabın Birinci Bölümü'nde, "Sosyal Becerilere Genel Bakış" başlığı Prof. Dr. Serpil Pekdoğan, İkinci Bölümü'nde "Sosyal Beceri Yetersizlikleri" konusu Dr. Öğr. Üyesi Deniz Dağseven, Üçüncü Bölümü olan "Özel Gereksinimli Bireylerde Sosyal Becerilerin Değerlendirilmesi" Prof. Dr. İlknur Çifci Tekinarslan, Dördüncü Bölümü olan "Özel Gereksinimli Bireylerde Sosyal Becerilerin Öğretimi" içeriği Prof. Dr. Elif Sazak Duman ile Dr. Öğr. Üyesi Işıl Terzioğlu tarafından kaleme alınmıştır. Kitabın Beşinci Bölümü'nü oluşturan "Özbakım ve Günlük Yaşam Becerilerine Genel Bakış" Dr. Öğr. Üyesi Özlem Okyay, Altıncı Bölümü "Özel Gereksinimli Bireylerde Özbakım ve Günlük Yaşam Becerilerinin Değerlendirilmesi" Doç. Dr. Nuray Öncül, Yedinci Bölümü "Özel Gereksinimli Bireylerde Günlük Yaşam ve Özbakım Becerilerinin Öğretimi" ise Prof. Dr. Çıgıl Aykut tarafından yazılmıştır. Kitabın Sekizinci Bölümü "Sosyal Uyum Becerilerine Genel Bakış" Doç. Dr. Şeyda Demir, Dokuzuncu Bölümü "Özel Gereksinimli Bireylerde Sosyal Uyum Becerilerinin Değerlendirilmesi ve Öğretimi" Prof. Dr. Pınar Şafak ile Arş. Gör. Cansu Hatice Yılmaz'ın katkıları ile oluşturulmuştur. "Özel Eğitimde Sosyal Uyum Becerilerinin Öğretimi Kitabı"nın son üç bölümünden Onuncu Bölümü "Özel Gereksinimli Bireylerde İşlevsel Akademik Beceriler" Prof. Dr. Şerife Yücesoy Özkan ile Arş. Gör. Halil Uysal, Onbirinci Bölümü "Özel Gereksinimli Bireylerde Sosyal Problem Çözme Becerileri" Prof. Dr. Elif Sazak Duman, Onikinci Bölümü "Kalıcılık ve Genelleme" ise Dr. Öğr. Üyesi Ceyda Turhan tarafından yazılmışlardır. İsimlerini yazdığım tüm değerli akademisyenlere en içten şükranlarımı sunuyorum. Kitabın basımı için beklediğiniz zaman için ayrıca çok teşekkür ederim.

“Özel Eğitimde Sosyal Uyum Becerilerinin Öğretimi Kitabı”nın editörlüğünü bana teklif ederek bana olan güvenini her zaman hissettiren çok kıymetli hocam Prof. Dr. İbrahim H. Diken’e, kitabın içerik düzenlemesinde katkı sunan Dr. Öğr. Üyesi Işıl Terzioğlu’na, kapak, düzeltme ve baskı işlemlerinin yapılmasında emeği geçen Pegem Akademik Yayıncılık’a şükranlarımı sunuyorum.

Özel gereksinimli bireylerin öğretmeni olmak en kutsal öğretmenlik alanlarından birisidir. Bu kutsal meslekte gençlerin bilgi dağarcığını genişletmek, yollarını aydınlatmak umuduyla..

Prof. Dr. Elif SAZAK DUMAN

Editör

BÖLÜMLER VE YAZARLAR

Editör: Prof. Dr. Elif SAZAK DUMAN

1. BÖLÜM: SOSYAL BECERİLERE GENEL BAKIŞ

Prof. Dr. Serpil PEKDOĞAN, *İnönü Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-0027-3001

2. BÖLÜM: SOSYAL BECERİ YETERSİZLİKLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Deniz DAĞSEVEN, *Maltepe Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0001-6663-3933

**3. BÖLÜM: ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE SOSYAL
BECERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Prof. Dr. İlknur ÇİFCİ TEKİNARSLAN
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

**4. BÖLÜM: ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE SOSYAL
BECERİLERİN ÖĞRETİMİ**

Prof. Dr. Elif SAZAK DUMAN, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-3530-9588
Dr. Öğr. Üyesi Işıl TERZİOĞLU, *Sinop Üniversitesi*

5. BÖLÜM: ÖZBAKIM VE GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİNE GENEL BAKIŞ

Dr. Öğr. Üyesi Özlem OKYAY, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-0916-8005

**6. BÖLÜM: ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE ÖZBAKIM VE GÜNLÜK
YAŞAM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Doç. Dr. Nuray ÖNCÜL, *Anadolu Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-0099-0326

**7. BÖLÜM: ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE GÜNLÜK YAŞAM VE
ÖZBAKIM BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ**

Prof. Dr. Çıgıl AYKUT, *Gazi Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-0365-9930

8. BÖLÜM: SOSYAL UYUM BECERİLERİNE GENEL BAKIŞ

Doç. Dr. Şeyda DEMİR, *Ankara Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-7344-7853

**9. BÖLÜM: ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE SOSYAL UYUM
BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖĞRETİMİ**

Prof. Dr. Pınar ŞAFAK, *Gazi Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-3386-9816

Arş. Gör. Hatice Cansu BİLGİÇ, *Gazi Üniversitesi*

**10. BÖLÜM: ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE İŞLEVSEL AKADEMİK
BECERİLER**

Prof. Dr. Şerife YÜCESOY ÖZKAN, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-0529-0639

Arş. Gör. Halil UYSAL, *Anadolu Üniversitesi*

**11. BÖLÜM: ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE SOSYAL PROBLEM
ÇÖZME BECERİLERİ**

Prof. Dr. Elif SAZAK DUMAN, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-3530-9588

12. BÖLÜM: KALICILIK VE GENELLEME

Dr. Öğr. Üyesi Ceyda TURHAN, *Bursa Uludağ Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-5301-2844

İÇİNDEKİLER

Önsöz	v
Bölümler ve Yazarları.....	vii

1. BÖLÜM SOSYAL BECERİLERE GENEL BAKIŞ

Sosyal Beceriler ile İlgili Temel Kavramlar	3
Sosyal Gelişim.....	3
Sosyal Beceri	3
Sosyal Yeterlik.....	4
Sosyal Uyum	5
Sosyal Zekâ.....	5
Sosyal İç Kapanıklık.....	5
Sosyal Saldırganlık	6
Sosyal ve Duygusal Gelişim Kuramları	6
Psikoanalitik Kuram	7
Bağlanma Kuramı	10
Davranışçı Kuram	11
Psikososyal Kuram	12
Sosyo-Kültürel Gelişim Kuramı	15
Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı	15
Ekolojik Sistem Kuramı.....	17
Sosyal Uyum Becerilerinin Olumlu Sonuçları	18
Sosyal Gelişim Aşamaları.....	19
Sosyal Gelişim Aşamalarını Etkileyen Etmenler.....	22
Aile	22
Sosyal Çevre	22
Arkadaşlık İlişkileri	23
Oyun	23
Kitle İletişim Araçları	23
Kardeş İlişkileri	23
Sosyal Becerilerin Sınıflandırılması	24
Özet	25
Yararlanılan Kaynaklar	26

2. BÖLÜM

SOSYAL BECERİ YETERSİZLİKLERİ

Giriş.....	33
Sosyal Beceri Yetersizlikleri.....	33
Beceri Yetersizliği	35
Performans Yetersizliği.....	35
Kendini Kontrol Yetersizliği.....	36
Beceriye Ortaya Koymada Yetersizlik	36
Sosyal Beceri Yetersizliğinin Çocuğun Yetersizliğinden	
Kaynaklanan Nedenleri	37
Zihin Yetersizliği Olan Çocuklarda Sosyal Beceri Yetersizliğinin Nedenleri.....	38
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Sosyal Beceri	
Yetersizliğinin Nedenleri.....	39
Öğrenme Güçlüğü Gösteren Çocuklarda Sosyal Beceri	
Yetersizliğinin Nedenleri.....	41
Üstün Yetenekli Çocuklarda Sosyal Beceri Yetersizliğinin Nedenleri.....	42
Görme ve İşitme Yetersizliği Olan Çocuklarda Sosyal Beceri	
Yetersizliğinin Nedenleri.....	44
Sosyal Beceri Yetersizliğinin Çevresel Etmenlerden Kaynaklanan Nedenleri	47
Ailesel Faktörler.....	47
Okul Ortamı.....	48
Sosyal Beceri Yetersizliğinin Olası Olumsuz Sonuçları.....	50
Sosyal Uyum Sorunları.....	50
Problem Davranışlar	51
Akademik Başarısızlık	51
Sosyal Beceri Yetersizliğini Önleyen veya Azaltan Etmenler	52
Özet	53
Yararlanılan Kaynaklar	54

3. BÖLÜM

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE SOSYAL BECERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş	61
Sosyal Becerilerin Değerlendirilmesinin Amacı ve Önemi.....	61
Sosyal Becerileri Değerlendirmede Kullanılan Yöntemler	63
Davranışsal Gözlem	63

Gözlemde Kayıt Teknikleri ve Kodlama	66
Davranışın Oluşumuna Dayalı Kayıt Teknikleri.....	66
Davranışın Gerçekleşme Süresine Dayalı Kayıt Teknikleri	68
Derecelendirme Ölçekleri	68
Türkiyede Geliştirilen veya Uyarlaması Yapılan Sosyal Beceri Ölçekleri	71
Sosyometrik Teknikler.....	76
Projektif Teknikler	82
Özet	83
Yararlanılan Kaynaklar	86

4. BÖLÜM

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE SOSYAL BECERİLERİN ÖĞRETİMİ

Sosyal Becerilerin Öğretiminin Önemi.....	91
Bire Bir Öğretim (One-to-One Instruction)	92
Küçük Grup Öğretimi (Small Group Instruction)	93
Sınıf Kapsamlı Öğretimi (Classwide Intervention):	93
Tüm Okulu Kapsayan Öğretim (School-Wide Instruction).....	94
Sosyal Becerilerin Öğretilmesinde Kullanılan Yöntemler.....	95
Doğrudan Öğretim Yöntemi.....	95
Bilişsel Süreç Yaklaşımı	98
Akran Aracılı Öğretim Yöntemi.....	100
İşbirlikçi Öğrenme Yöntemi.....	102
Kendini Yönetme Stratejileri.....	103
Video Modelle Öğretim Yöntemi	105
Etkinlik Temelli Öğretim	108
Sosyal Öyküler.....	109
Fırsat Öğretimi	111
Farklı Yetersizlik Gruplarına Sosyal Becerilerin Öğretilmesi.....	113
Zihin Yetersizliği Olan Öğrencilere Sosyal Becerilerin Öğretilmesi	114
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrencilere Sosyal Becerilerin Öğretilmesi	114
İşitme Yetersizliği Olan Öğrencilere Sosyal Becerilerin Öğretilmesi	115
Görme Yetersizliği Olan Öğrencilere Sosyal Becerilerin Öğretilmesi.....	116
Üstün Yetenekli Öğrencilere Sosyal Becerilerin Öğretilmesi	118
Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilere Sosyal Becerilerinin Öğretilmesi.....	118

Sosyal Becerilerin Öğretiminde Kullanılan Programlar	119
Özet	121
Yararlanılan Kaynaklar	122

5. BÖLÜM

ÖZBAKIM VE GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİNE GENEL BAKIŞ

Giriş.....	129
Özbakım Becerileri	129
Erken Çocukluk Döneminde Özbakım Becerilerinin Gelişimi.....	129
Özbakım Becerileri Neden Önemlidir?	131
Özbakım Becerilerini Geliştirmek İçin Gerekli Yapı Taşları Nelerdir?.....	132
Özbakım Becerilerinin Öğretimi	133
Farklı Gelişim Dönemlerine Göre Özbakım Becerileri	134
Erken Çocukluk Döneminde Kazandırılacak Özbakım Becerileri.....	136
Özbakım Becerilerini Desteklemek İçin Aile ve Öğretmenlere Öneriler	144
Günlük Yaşam Becerileri.....	146
Neden Günlük Yaşam Becerileri Eğitimi?	147
Erken Çocukluk Döneminde Kazandırılacak Günlük Yaşam Becerileri	148
Boş Zamanları Değerlendirme Becerileri	150
Erken Çocukluk Döneminde Kazandırılacak Boş Zamanları Değerlendirme Becerileri.....	150
Özet	152
Yararlanılan Kaynaklar	154

6. BÖLÜM

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE ÖZBAKIM VE GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	159
Değerlendirme	159
Öz Bakım ve Günlük Yaşam Becerilerinin Değerlendirilmesi.....	161
Çocuğun Var Olan Performans Düzeyinin Değerlendirilmesi.....	161
Çocuğun Öğretim Programının Değerlendirilmesi.....	162
Çocukta Gözlenen İlerlemelerin Değerlendirilmesi	163
Öz Bakım ve Günlük Yaşam Becerilerinin Kaba Değerlendirilmesi.....	164

Kontrol Listeleri/Kaba Değerlendirme Formları	164
Türkiye’de Bireylerin Gelişim Düzeylerini Belirlemek ve Gelişimsel Yetersizlikleri Tanılamak Amacıyla Kullanılan Değerlendirme Araçları	167
Özbakım ve Günlük Yaşam Becerilerinin Ayrıntılı Değerlendirilmesi	174
Beceri Analizi Kaydı	174
Beceri Analizi Kaydının Aşamaları:.....	175
Olay Kaydı.....	176
Süre Kaydı	177
Kalıcı Ürün Kaydı.....	177
Zincirleme Öz Bakım ve Günlük Yaşam Becerilerinin Değerlendirilmesi	177
Özet	182
Yararlanılan Kaynaklar	184

7. BÖLÜM

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE GÜNLÜK YAŞAM VE ÖZBAKIM BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ

Giriş.....	189
Özbakım ve Günlük Yaşam Becerilerinin Öğretimi.....	189
Etkili Öğretim ve İpucu	190
Özbakım ve Günlük Yaşam Becerilerini Kazandırmada Kullanılan Öğretim Yöntemleri	193
Yanlızsız Öğretim Yöntemleri.....	193
Tüm Beceri Yaklaşımı.....	197
İleri Zincirleme Yaklaşımı.....	198
Tersine Zincirleme Yaklaşımı	198
Gözleyerek Öğrenme	199
Gömülü Öğretim.....	199
Benzetilmiş Ortamlarda Öğretim	199
Video Model Teknolojisi	200
Öğrencilere Özbakım ve Günlük Yaşam Becerilerini Edinim, Akıcılık, Kalıcılık ve Genelleme Aşamasında Kazandırırken Dikkat Edilecek Noktalar	203
Edinim (Yeni Davranış Kazandırma) Aşaması	203
Akıcılık	204
Kalıcılık (Süreklilik).....	205
Genelleme.....	205

Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Özbakım ve Günlük Yaşam Becerileri Öğretilirken Dikkat Edilecek Noktalar	207
Özet	211
Yararlanılan Kaynaklar	212

8. BÖLÜM

SOSYAL UYUM BECERİLERİNE GENEL BAKIŞ

Sosyal Uyum Becerileri.....	219
Akran İlişkileri, Sosyalleşme ve Sosyal İletişim Becerileri	221
Ev ve Toplumda Güvenlik ve Sağlık Becerileri.....	222
Seyahat Becerileri.....	227
Para Yönetimi.....	229
Kariyer Planlama ve İş Becerileri	233
Sosyal Uyum Becerilerinin Önemi	236
Sosyal Uyum Becerilerinin Gelişimine Etki Eden Faktörler	237
Özet	241
Yararlanılan Kaynaklar	242

9. BÖLÜM

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE SOSYAL UYUM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖĞRETİMİ

Giriş.....	247
Özel Gereksinimli Bireylerde Sosyal Uyum Becerilerinin Değerlendirilmesi	251
Dereceleme Ölçekleri.....	251
İşlevsel Değerlendirme	252
Çevresel (Ekolojik) Değerlendirme	254
Özel Gereksinimli Bireylerde Sosyal Uyum Becerilerin Öğretimi	255
Toplum Temelli Eğitim.....	255
TTE Bileşenleri.....	257
Etkinlik Temelli Eğitim.....	258
Kendini Yönetme Yaklaşımı.....	260
Teknoloji Yolu ile Öğretim.....	261
Farklı Yetersizlik Gruplarına Sosyal Uyum Becerilerinin Öğretimi.....	262
Ev İçi Beceriler.....	266

Sosyal Uyum Becerilerinin Öğretilmesinde Kullanılan Öğretim Programları	267
Özet	270
Yararlanılan Kaynaklar	271

10. BÖLÜM

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE İŞLEVSEL AKADEMİK BECERİLER

Giriş.....	277
İşlevsel Akademik Beceriler.....	277
İşlevsel Okuma	280
İşlevsel Yazma	285
İşlevsel Matematik.....	287
İşlevsel Fen	292
İşlevsel Sosyal Bilgiler.....	294
İşlevsel Akademik Becerilerin Değerlendirilmesi.....	295
Çevresel Değerlendirme.....	296
Portfolyo Değerlendirme	297
Müfredata Dayalı Değerlendirme	298
İşlevsel Akademik Becerilerin Öğretimi	299
Doğrudan Öğretim	300
Eşzamanlı İpucuyla Öğretim	300
Sabit Bekleme Süreli Öğretim.....	300
Artan Bekleme Süreli Öğretim.....	301
İpucunun Giderek Arttırılmasıyla Öğretim	301
İpucunun Giderek Azaltılmasıyla Öğretim	301
Resim-Sözcük Eşleme Yoluyla Öğretim.....	302
Canlı Modelle Öğretim.....	302
Video Modelle Öğretim.....	302
Bilgisayar Destekli Öğretim.....	302
Sanal Gerçeklikle Öğretim.....	303
İşlevsel Akademik Becerilerin Öğretiminde Kullanılan Örnek Öğretim Programı.....	303
Bilgi kaynakları modülü	304
Tüketici modülü	304

Barınma modülü	304
Çalışma/İş modülü	304
Ulaşım modülünde	305
Beslenme ve sağlık modülü.....	305
Özet	305
Yararlanılan Kaynaklar	307

11. BÖLÜM

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE SOSYAL PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ

Giriş.....	315
Sosyal Problem Çözme	316
Problem Nedir?.....	316
Problem Türleri	317
Sosyal Nedir?	318
Çözüm Nedir?.....	318
Sosyal Problem Çözme Nedir?	319
Sosyal Problem Çözme Becerisine Sahip Olmanın Yararları	322
Sosyal Problem Çözme Becerisinde Yetersizliğin Yarattığı Sınırlılıklar	322
Sosyal Problem Çözme Becerisinin Gelişimi	324
Sosyal Problem Çözme Becerisi Yaklaşımları	325
Davranışçı Yaklaşım Modeline Göre Problem Çözme Süreci.....	325
Thorndike'ın Deneme Yanılma Yoluyla Problem Çözme Modeli.....	326
Bilişsel Yaklaşım Göre Problem Çözme Modeli.....	327
Bilişsel Davranışsal Yaklaşım Dayalı Problem Çözme Modeli.....	328
John Dewey'in Problem Çözme Modeli.....	329
Sosyal Problem Çözme Modeli.....	329
Sosyal Problem Çözme Süreci	334
Sosyal Problem Çözme Sürecine Yönelik Programlar.....	339
Özet	340
Yararlanılan Kaynaklar	342

12. BÖLÜM KALICILIK VE GENELLEME

Giriş.....	349
Kalıcılık ve Önemi.....	349
Kalıcılığın Planlanması.....	350
İşlevsel Becerilerin Öğretilmesi.....	350
Alıştırma Yapma.....	351
Dağınık Denemelere Yer Verme.....	351
Davranışta Kalıcı Değişiklik Meydana Gelinceye Kadar Öğretime Devam Etme.....	352
Doğal Uyaranların Kullanılması	352
Doğal Pekiştireçlerin Kullanımı	353
Kalıcılık İçin Pekiştirme Tarifelerinin Kullanımı.....	354
Pekiştirme Tarifelerini Kullanma	354
Pekiştirmeyi Seyrekleştirme	355
İzlerlik Sözleşmesi	356
İzlerlik Sözleşmesinin Kalıcılık Aşamasında Uygulama Basamakları	357
İzlerlik Sözleşmesi Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	357
Kalıcılığın Sağlanmasında Dikkat Edilecek Noktalar.....	358
Genelleme.....	358
Genellemenin Önemi	359
Genellemenin Planlanması	360
Genellemeyi Kolaylaştıran Uygulamalar	362
Ortamda Uyarlama Yapmak	362
Davranış Öncesi Uyaranlarda Uyarlama Yapmak	362
Sosyal Uyum Becerisinde Uyarlama Yapmak.....	363
Davranış Sonrası Uyaranlarda Uyarlama Yapmak.....	363
Genelleme Stratejileri	363
Özet	365
Yararlanılan Kaynaklar	366
Yazarlar Hakkında.....	369

1. BÖLÜM

SOSYAL BECERİLERE GENEL BAKIŞ

Anahtar Kavramlar

- Sosyal Gelişim
- Sosyal Gelişim Aşamaları
- Sosyal Duygusal Gelişim Kuramları
- Sosyal Beceri
- Sosyal Uyum

Amaçlar

Bu bölümü okuduktan sonra;

1. Sosyal beceri ve ilgili kavramları açıklayabilecek,
2. Sosyal gelişim kuramlarını bilecek,
3. Sosyal becerilerin olumlu sonuçlarını sıralayabilecek,
4. Sosyal gelişim aşamaları hakkında çıkarımlarda bulunacak,
5. Sosyal gelişimi etkileyen etmenler ve sonuçları hakkında bilgi sahibi olacaksınız.

İçindekiler

SOSYAL BECERİLER İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

- Sosyal Gelişim
- Sosyal Beceri
- Sosyal Yeterlik
- Sosyal Uyum
- Sosyal Zekâ
- Sosyal İçer Kapanıklık
- Sosyal Saldırganlık

SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİM KURAMLARI

- Psikoanalitik Kuram
- Bağlanma Kuramı
- Davranışçı Kuram
- Psikososyal Kuram
- Sosyo-Kültürel Gelişim Kuramı
- Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı
- Ekolojik Sistem Kuramı

SOSYAL BECERİLERİN OLUMLU SONUÇLARI

SOSYAL GELİŞİM AŞAMALARI

SOSYAL GELİŞİM AŞAMALARINI ETKİLEYEN ETMENLER

SOSYAL BECERİLERİN SINIFLANDIRILMASI

ÖZET

YARARLANILAN KAYNAKLAR